

STORTINGET

Representantforslag 50 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Tone Wilhelmsen Trøen, Mahmoud Farahmand,
Haagen Poppe og Margret Hagerup

Dokument 8:50 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tone Wilhelmsen Trøen, Mahmoud Farahmand, Haagen Poppe og Margret Hagerup om å innføre en ordning med rett til informasjon, for å beskytte kvinner mot voldelige partnere

Til Stortinget

Bakgrunn

Vold i nære relasjoner er et av våre alvorligste samfunnsproblemer. Hvert år rammes tusenvis av kvinner og barn av vold og trusler fra personer de har eller har hatt en nær relasjon til. Statistikk fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) viser at hver tiende kvinne i Norge har opplevd grov vold fra en partner i løpet av livet. Tallene er sjokkerende, og bak hver statistikk ligger menneskelige tragedier med livslang påvirkning for de som rammes.

I 2024 registrerte politiet 3 545 meldinger om vold i nære relasjoner. Det utgjør en økning på nesten 13 prosent sammenlignet med året før. Ifølge politiet er det en økning i nesten alle politidistrikt (Politidirektoratet 6. mars 2025. Pressemelding: Vold i nære relasjoner er en vedvarende samfunnsutfordring). Disse tallene representerer bare toppen av isfjellet, da mørketallene er betydelige. Mange tør ikke anmelde av frykt for represalier, eller fordi de ikke tror de vil bli trodd eller tatt på alvor.

Omfanget av vold i nære relasjoner i Norge

De siste årene har det også vært en bekymringsfull økning i antall partnerdrap i Norge. Risikoen for å bli drept er ofte størst i tiden etter at offeret har brutt ut av forholdet. Brudd på besøksforbud skjer altfor ofte, og konsekvensene kan være fatale. Samtidig ser man at systemet gang på gang svikter dem som trenger beskyttelse. Til tross for advarsler, anmeldelser og kjente bekymringer skjer det at mennesker blir drept av partnere eller ekskjærester som politiet allerede kjente til.

Erfaringer fra Storbritannia: Clare's Law

I Storbritannia har man siden 2014 hatt en ordning kjent som Clare's Law, oppkalt etter Clare Wood, som ble myrdet av sin ekskjæreste i 2009. Han hadde en lang historie med vold mot kvinner, men Clare visste ingenting om dette da hun innledet forholdet. Etter hennes død kjempet faren hennes, Michael Brown, for innføring av en ordning som kunne ha gitt datteren hans mulighet til å beskytte seg selv. I 2014 fikk han gjennomslag.

Clare's Law, formelt kjent som Domestic Violence Disclosure Scheme (DVDS), gir enkeltpersoner rett til å be politiet om informasjon dersom de er bekymret for at deres nåværende eller potensielle partner kan utgjøre en risiko for dem. Ordningen har to hovedspor: En «right to ask», hvor enkeltpersoner selv kan søke om informasjon, og «right to know», hvor politiet på eget initiativ kan dele informasjon med en person de mener er i fare. I begge tilfeller foretar politiet en grundig risikovurdering før informasjon eventuelt deles. Dette inkluderer vurdering av alvorlighetsgrad i tidligere straffe-

dommer, mønster i voldsutøvelsen, tid siden siste hendelse, og vurdering av nåværende risiko for gjentakelse.

Erfaringene fra Storbritannia er positive og dokumenterer et betydelig behov for ordningen. Politiet i England og Wales har mottatt tusenvis av søknader under ordningen. Dette viser at ordningen brukes aktivt av personer som er bekymret for sin egen eller andres sikkerhet. Politiet melder om at ordningen har bidratt til å forebygge vold og reddet liv. Samtidig har man klart å balansere personvern hensyn og rehabiliterings hensyn ved at det kun gis informasjon når det foreligger en reell bekymring for gjentakelsesfare.

Den britiske ordningen har også vist seg å være et viktig verktøy for å identifisere personer i risiko. Gjennom «right to know»-sporet kan politiet proaktivt varsle personer de mener er i fare, basert på informasjon politiet allerede har om en voldsutøvers historikk. Dette har vist seg særlig verdifullt i tilfeller hvor offeret selv ikke er klar over risikoen de befinner seg i.

Behovet for en norsk ordning

I Norge har man i dag ikke noen tilsvarende ordning. Informasjon om straffedommer er som hovedregel ikke offentlig tilgjengelig, og dette er et viktig prinsipp i et rettferdig samfunn. Tanken er at personer som har sonet sin straff, skal kunne komme tilbake til samfunnet uten å bli stigmatisert resten av livet. Dette er et viktig prinsipp som forslagsstillerne støtter. Samtidig må man erkjenne at det finnes situasjoner hvor andres sikkerhet må veie tyngre enn hensynet til personvernet til en person som tidligere er dømt for alvorlig vold.

Vold i nære relasjoner skiller seg fra annen kriminalitet ved at gjentakelsesrisikoen er særlig høy i nære relasjoner. Voldelige menn kan ha et mønster hvor de gjentar volden i flere forhold. En kvinne som innleder et forhold med en mann som tidligere er dømt for partnervold, løper derfor betydelig større risiko for selv å bli utsatt for vold enn andre kvinner. Uten informasjon om partnerens fortid kan hun ikke ta et informert valg om å beskytte seg selv.

Dagens situasjon er at kvinner ofte går inn i forhold uten å vite at mannen de forelsker seg i, har en historie med vold. Når volden først oppstår, opplever mange at det er for sent å komme seg ut. De har kanskje flyttet sammen, fått barn, kuttet bånd med familie og venner, eller er økonomisk avhengige. Jo tidligere i et forhold en får vite om risiko, desto lettere er det å avslutte forholdet før bindingene blir for sterke.

For forslagsstillerne er dette en kjernekamp for kvinners likestilling og frihet. Alle har rett til den grunnleggende friheten det er i å leve et liv uten vold og frykt. En kvinne som lever i et voldelig forhold, er ikke fri. Hun kan ikke ta frie valg, hun kan ikke utfolde seg, hun kan

ikke leve det livet hun ønsker. Vold i nære relasjoner er derfor et fundamentalt likestillingsproblem.

Forslagsstillerne mener at kvinner må gis bedre verktøy til å beskytte seg selv. Det er ikke nok å sette inn tiltak etter at volden har skjedd. Man må også jobbe forebyggende ved å gi kvinner informasjon som setter dem i stand til å ta bedre valg. Dette handler om å gi kvinner tilbake kontroll over eget liv.

Forslagsstillerne er klar over at et slikt forslag reiser viktige spørsmål om personvern og rehabilitering. Forslagsstillerne understreker derfor at en norsk ordning må utformes med sterke personverngarantier og klare kriterier for når informasjon kan deles. Det skal ikke være snakk om at hvem som helst kan sjekke opp hvem som helst. Ordningen skal være forbeholdt situasjoner hvor en person vurderer å inngå et fast og forpliktende forhold, som samboerskap eller ekteskap. Politiet må gjøre grundige risikovurderinger i hvert enkelt tilfelle og kun dele informasjon når det foreligger reell grunn til bekymring.

Forslagsstillerne foreslår også at ordningen ikke bare skal være tilgjengelig for partneren selv, men også for nærstående som foreldre og søsken. Erfaring viser at personer i et voldelig forhold ofte er så preget av volden at de ikke klarer å se situasjonen klart. I slike tilfeller kan det være avgjørende at nærstående har mulighet til å innhente informasjon som kan redde livet til den de er bekymret for.

Regjeringen har så langt ikke tatt grep for å innføre en tilsvarende ordning i Norge. Til tross for den positive erfaringen fra Storbritannia med tusenvis av søknader, har man ikke sett behovet for å gi kvinner dette verktøyet. Dette er etter forslagsstillerne syn en unnlatelse av plikt fra myndighetenes side.

Norge trenger en forebyggende informasjonsordning nå

Mye av debatten om vold i nære relasjoner de siste årene har handlet om omvendt voldsalarm og andre tiltak som rettes mot voldsutøveren. Dette er viktige tiltak, men forslagsstillerne mener at man også må gi ofrene bedre mulighet til å beskytte seg selv. Det er ikke nok å reagere etter at volden har skjedd. Man må også gi kvinner mulighet til å unngå å havne i voldelige forhold i utgangspunktet.

For forslagsstillerne er dette et spørsmål om prioriteringer. Skal man prioritere hensynet til en voldsutøvers personvern, eller skal man prioritere et potensielt voldsoffers liv og helse? For forslagsstillerne er svaret klart. Når det står mellom disse to hensynene, må sikkerheten til potensielle ofre veie tyngst.

Norge må se til Storbritannia og innføre en ordning som gir enkeltpersoner og deres nærmeste rett til å få informasjon om en partners voldshistorikk. Dette er ikke

et angrep på voldsutøveres personvern, men et nødvendig tiltak for å beskytte liv. Det er på tide at Norge tar dette steget og innfører en norsk versjon av Clare's Law.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen innen 1. juli 2026 innføre en ordning etter modell av Clare's Law i Storbritannia,

der enkeltpersoner og deres nærmeste kan søke politiet om informasjon om en nåværende eller potensiell partners tidligere straffedommer for vold i nære relasjoner eller seksuelle overgrep, hvor politiet foretar grundige vurderinger av alvorlighetsgrad, risiko for gjentakelse og personvern hensyn før informasjon eventuelt deles.

25. november 2025

Tone Wilhelmsen Trøen

Mahmoud Farahmand

Haagen Poppe

Margret Hagerup

